

nr. 5 OKTOBER 2018 84. ÅRGANG

ORGANIST

bladet

At tage lederrollen på sig

– Fra orgelspiller til kirkemusiker

Hvad kan vi bruge Laub til i dag?

– 1100-året for Dansk Kirkesang

DOKS

DANSK ORGANIST OG KANTOR SAMFUND

Dansk Organist og Kantor Samfund DOKS

Vesterbrogade 57, 1. th. - DK-1620 København V
Tlf. 33 79 16 85 (tr. 10-13)
doks@doks.dk - www.doks.dk
Sekretariatsleder: **Bjørn Arberg**
Mobil 21 47 04 30 (træffes ikke fredag)
Sekretær: **Lene Arberg**

Bestyrelse DOKS

Karin Schmidt Andersen formand
Hendriksholm Kirke
Vesterbrogade 57, 1. th. DK-1620 København V
ksa@doks.dk
Tlf. 21 28 00 72

Poul Skjølstrup Larsen næstformand
Løgumkloster Kirke
skjoelstrup@doks.dk
Tlf. 40 68 21 44

Philip Schmidt-Madsen kasserer
Sct. Matthæus Kirke
phsc@vesterbrosogn.dk
Tlf. 30 33 89 70

Bente Hogrefe Nielsen
Sjællands Kirkemusikskole
bente.hogrefe@mail.dk
Tlf. 29 67 13 01 - 46 96 46 92

Klaus Viggo Jensen
Ringkøbing Kirke
kuj@youmail.dk
Tlf. 48 41 46 71 - 20 32 43 40

Peter Bjerregaard
Godthåbskirken
pbm@godthaabskirken.dk
Tlf. 26 36 87 61

Christina Beltoft Mortensen
Nørre Tranders Kirke
beltoftchristina@gmail.com
Tlf. 98 14 91 73 - 61 71 91 73

Akademikernes A-kasse

Vester Farimagsgade 13 - 1606 København V
Tlf. 33 95 03 95 - www.aka.dk

Organistbladet DOKS

Mikael Garnæs ansvarshavende redaktør
Tysk-fransk reformert Kirke
organistbladet@doks.dk - Tlf. 41 26 63 31
Abonnement: årligt kr. 600
Annoncer sendes til annoncer@doks.dk
Annoncepriser: Kontakt redaktør eller www.doks.dk
Deadline for redaktionelt stof til næste nummer: 1. november
Deadline for annonce-materiale: 1. november
Grafisk arbejde: spotON og RiisGraphics
Tryk: Litotryk A/S
Forsidefoto: Anders Bjerregård - Grafik: Helle Riis

INTROITUS Af Mikael Garnæs

Korlederen som leder

I dette nummer af Organistbladet sætter vi fokus på korlederen som leder. Det er et område som angår stort set alle DOKS-organister, men som ikke får megen opmærksomhed under uddannelsen. Normalt er det først når man kommer i stilling at organisten/korlederen bliver kastet ud i at tage lederrollen på sig. En rolle, der også har forskellige facetter, f. eks. afhængigt af om man leder amatører eller professionelle, børn eller voksne. Poul Emborg, mangeårig professionel sanger og dirigent og med diplomuddannelse i kulturledelse, beskriver denne udvikling som vejen fra organist til kirkemusiker. Det handler om "at flytte de studerende fra solitær fordybelse til interesse for menneskelige sammenhænge, psykologi, empati mm., at rykke dem fra øvelokalets fordybelse ud i den levende verden, ud i den verden af menneskelige relationer, som deres fremtidige virke kommer til at bestå af". Undervejs kommer forfatteren ind på emner som ledelse, kommunikation og planlægning, men giver også praktiske råd, f. eks. om hvordan man formulerer sig hensigtsmæssigt under korprøverne.

Også Lotte Smith-Petersen, denne måneds *DOKS'en ud af boksen*, reflekterer over korlederens rolle. I sit virke som kantor for børne- og ungdomskorene i Vesterbro Sogn i København arbejder hun med børn, der ikke har lært at synge i skolen, og som måske ikke medbringer noget særligt forhold til kirken. Men de er nysgerrige og fordomsfrie og modtagelige, når de bliver mødt på den rigtige måde: Med rum og plads, men faste regler.

Hans Christian Hein markerer, at det i år er 100-året for udgivelsen af Thomas Laubs hovedværk, koralbogen "Dansk Kirkesang", med en artikel om Laubs ideer, deres baggrund og reception. Få inden for dansk kirkemusik har været så indflydelsesrige og så forkætrede som Laub. Hans Christian Hein gør gældende, at selvom vi i vore dage har en anden opfattelse af begrebet "kirkelig musik" end Laub, kan det påstås, at hvis man ikke, som bl.a. Laub gjorde, reflekterer over og forholder sig kritisk til musik og tekst i forhold til liturgi og gudstjeneste, er man for alvor blevet "ukirkelig".

Den digre rapport fra biskoppernes liturgjudvalg, *Folkekirkens liturgi mellem frihed og fasthed*, der udkom tidligere på året, har fået en såkaldt pixiudgave, *Hvem bestemmer?* Den præsenteres af Jette Rønkilde Bendixen, Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet, og Elof Westergaard, biskop i Ribe Stift. De efterlyser en bred og nuanceret, faglig debat om hvem der skal bestemme over den ny gudstjenesteordning. Som DOKS' formand Karin Schmidt Andersen sagde i sine formandsord i augustnummeret, er det vigtigt, at DOKS' medlemmer kommer ind i kampen og bidrager til denne debat med den viden og erfaring, som er afgørende i en kvalificeret debat om liturgi.

IND- HOLD

6-9

ORGANISTER OG (KOR)LEDELSE

16-17

REGISTERTAVLEN
PENSIONS BIDRAG PÅ
LØNSEDLEN?

20

MUSIK TIL GUDSTJENESTEN

20. SØNDAG EFTER
TRINITATIS,
2. TEKSTRÆKKE

23

KALENDER

24

DOKS'EN UD AF BOKSEN

LOTTE SMITH-PETERSEN

4

FORMANDEN
HAR ORDET
ORGLET ER OGSÅ
FOR BØRN

11

KLUMME

"...FERIEOPLEVELSER
KAN VÆRE NOGET,
MAN HUSKER LÆNGE..."

12-13

NYT FRA KONSERVATORIERNE

14-15

LITURGI

"... AT DEBATTERE
GUDSTJENESTEN ER
EN GANSKE CENTRAL
TEOLOGISK DISKURS..."

18-21

THOMAS LAUB
– 100 ÅR EFTER
"DANSK KIRKESANG"

FORMANDEN HAR ORDET Af Karin Schmidt Andersen, formand for DOKS

Orglet er også for børn

Af alle tænkelige instrumenter er orglet måske det mest eksklusive. Tilnavnet *instrumenternes dronning* mere end antyder at orglet er i en rangklasse for sig. Auraen af noget ophøjet fornemmes allerede når man træder ind i de rum orglet som oftest er placeret i. Det understreges yderligere ved orglets fysiske dimensioner og specialiserede konstruktion, for slet ikke at tale om de snørklede og utilgængelige adgangsveje der kan være forbundet med at komme tæt på instrumentet. Samtidig med sit eksklusive væsen er orglet også et af de mest favnende instrumenter. Her i landet, hvor salmesangen er så vigtig en del af gudstjenesten, ved vi at orglet er et eminent redskab til at samle og understøtte fællessang og skabe samhørighed i små som store forsamlinger.

Noget af det opmuntrende der sker i organistfaget for tiden, er meldingerne om en øget interesse for orglet på baggrund af de initiativer, der er sat i gang for at gøre orgelmusikken og instrumentet tilgængeligt for børn og unge. Ildsjæle over hele landet viser vejen, og inddrager børn i deres fascination af orglet. Orgelklubbens og kirkemusikskolernes fælles indsats gør, at flere og flere børn har mulighed for at komme i øjenhøjde med orglet. Undervisningen varetages af organister der har de nødvendige pædagogiske kompetencer,

og sker med virkemidler, der appellerer til kammeratskab og fællesskab.

Søgningen til Orgelklubberne er nu så stor, at der må oprettes ventelister, og derfor er der akut brug for organister der kan og vil påtage sig denne særlige pædagogiske opgave.

Det er meget glædeligt at konstatere, at der i dag allerede findes menighedsråd, der har set behovet og betragter det som en udfordring de bør være med til at løfte. I samråd med stedets organist er orglundservisning af børn således blevet en del af organistens stillingsbeskrivelse og arbejdstid.

I det kirkelige børnearbejde er der allerede mange musiske elementer, og undervisning er netop en af kirkens kerneopgaver. Børne- og ungdomskorene i FUK har i 50 år haft succes med at kombinere disse elementer, og andre aktiviteter er kommet til.

Noget kan tyde på, at orgelspil er ved at udvikle sig til det nye sort for børn og unge i folkekirken. Det bliver det naturligvis ikke i alle sogne, men det vil kunne ske de steder, hvor organisten og menighedsrådet i fællesskab ser mulighederne og brænder for sagen. Det ville være øn-

skeligt, om der i hver by eller hvert provsti kunne tilbydes orglundservisning i nogle rammer, hvor børn og unge kan mødes om denne interesse. Derfor er der brug for organister der har de relevante pædagogiske kompetencer og menighedsråd der vil understøtte arbejdet.

Kirkeorglet er et eksklusivt instrument af enestående karakter, der giver kirken sin helt egen musikalske signatur.

Med orglets unikke egenskaber kan én organist ved sit instrument udtrykke polyfoni, harmonik, klang og dynamiske nuancer som ingen anden instrumentalist. Det eneste der for alvor vil kunne true orglet som kirkens instrument er, hvis der ikke er nogen der kan betjene det.

Der er derfor så mange gode perspektiver i at få børn, orgel og kirke til at spille sammen. Hvis det på længere sigt vil give flere ansøgere og en mere stabil søgning til kirkemusikeruddannelsen på konservatorierne er meget nået, men det er ikke det vigtigste i denne proces. Det vigtige er at begejstre, formidle og inddrage – så flest mulige får ørene op for orglets kvaliteter og bevæges af musikken.

Orgler er også for børn.

Smukke toner fra Mattsson & McGehee

Vi forhandler instrumenter af høj kvalitet til den rigtige pris.
Kom ind og prøv et Fazioli, Yamaha eller Wilh. Steinberg.

Piano Værkstedet
MATTSSON & McGEHEE

Rosenørns Alle 18 • 1634 København V • Telefon: 33 32 87 20
Åbningstider: Mandag til fredag: 10:00 - 17:30 • Lørdag: 10:00 - 14:00

Organister og (kor)ledelse

Hvad musikskeren ikke viste?

Vejen ind i musikken

Der er mange begyndelser. Der er mange stier, skridt, tiltag og oplevelser, der fører til, at man som barn eller ung begynder at interessere sig for musik – for at udøve musik, vel at mærke. Næppe nogen kan i vore dage gå fri af musik, langt de fleste vil nødigt undvære den. Og så er der dem, der tager skridtet fuldt ud, der beslutter sig for at spille et instrument.

Det selv at skabe musik, med stemmen, med luften, med en bue, med fingrene, med hele sig selv, bliver med tiden en livsstil og en nødvendighed, en måde at udtrykke sig på, en måde at være til i verden på. Vælger man at blive musiker, bliver denne skaben en uadskillelig del af personen.

Nogen vælger instrumenternes dronning, orglet, som deres instrument. Man skal ikke se mange numre af herværende magasin for at forstå, hvor dedikerede, interesserede, brændende optagede af orgler og af at traktere dem dets læsere er.

Orglet

Jeg forestiller mig, at man som ung organist trives med mange øvetimer, alene i kirker, hvor instrumentets mange muligheder skal aflures, hvor der skal bruges en del hjernekapacitet til koordinering af fingre og fødder.

Jeg forestiller mig **”Det selv at skabe musik, med stemmen, med luften, med en bue, med fingrene, med hele sig selv, bliver med tiden en livsstil.”**

møde den store mands værk i ensom stræben efter forståelse og mesterskab, zen-agtige øvesessions, der på bedste mindfulnessmåde stemmer

sindet til ro og kontemplation. Alene med instrumenternes dronning og med den elskede musik!

Kirkemusiker

Og en dag tages beslutningen om, at man vil leve af at være musiker. Man vil leve af sin altopslugende interesse, og derfor søger man optagelse på et musik-konservatorium. Musikkonservatoriets fornemmeste opgave er at forvandle de optagne organister til kirkemusikere. Organister er dygtige til at spille orgel. At være kirkemusiker er et langt bredere og langt mere vidtfavnende område. Man skal akkompagnere salmesang (selvom de fleste konservatorieoptagne har erfaring med gudstjenestespil, så skal færdigheden forfines), man skal skrive salmeforspil, arbejde med gudstjenestens musikalske sammenhæng. Man skal lære at improvisere, og man skal lære om korledelse, såvel børnekorledelse som voksenkorledelse.

Fælles for disse fag-aspekter er, at de i større eller mindre grad involverer andre mennesker. Salmeakkompagnement skal støtte og hjælpe andre menneskers fællessang, salmeforspil skal stemme menigheden til salmens indhold, mellemspil og modulationer skal skabe flow og helhed i gudstjenesten sammen med præst og menighed.

Og derfor er opgaven for konservatoriet, udover at gøre de orgelstuderende til bedre musikere, at forme de studerende, så de kan udvikles fra organist til kirkemusiker, at flytte de studerende fra solitær fordybelse

til interesse for menneskelige sammenhænge, psykologi, empati mm., at rykke dem fra øvelokalets fordybelse ud i den

Af Poul Emborg, studielektor i korledelse på DKDM, koncertsanger i DR Vokalensemblet og dirigent for bl.a. Kammerkoret Hymnia og Det Unge Vokalensemble

Fotos: Anders Bjerregård

Alene i kirkerummet

levende verden, ud i den verden af menneskelige relationer, som deres fremtidige virke kommer til at bestå af.

Korledelse

Et af de fag, der skal forberede de studerende til arbejdet med andre mennesker, er korledelse. Man skal som korleder til at bruge sin krop som instrument. Fra at have brugt kroppen som et fast anker, så arme og fingre, ben og fødder så frit og præcist som muligt kan ramme tangenter og pedal, så skal kroppen nu bruges som 'sig selv', til associative fagter, der gestalter musik, som andre udfører. Og disse andre kigger, ikke sjældent, ufravendt på en! Jeg har en erindring fra første gang, jeg stod som dirigent foran en flok med-studerende: Ordet angstprovokerende var ikke opfundet dengang!

En stor udfordring er, at disse fagter, denne viften med hænderne, direktion, ikke er entydig. Det ville være så rart, hvis alle mennesker reagerede ens på det, man gør, men det viser sig, at der kan være forskellige opfattelser, fagterne er kun vejledende. Der er ingen direkte, skal vi sige maskinel, sammenhæng mellem det man gør og virkningen af det man gør. Disse mennesker, som man arbejder med, har deres egne veje.

Meget mere end musik

Opgaverne i faget korledelse er mange. Man skal lære partituret, kende alle stemmer indgående, man skal kunne teksten, vide hvordan man vil have den udtalt,

både på dansk og udenlandsk, man skal tage stilling til indstudningsmetodik, korets stemmelige niveau skal medregnes, man skal finde en måde at give mundtlige instruktioner, som fanger koret, f.eks. med billeder, man skal være årvågen, når koret eller en af korets stemmer lige pludselig reagerer anderledes, end man havde forventet. Der er et godt stykke vej fra at arbejde med et instrument, hvor man for det meste får hvad man beder om, orglet, og så et instrument, der er så påvirkeligt og uforudsigeligt som en flok mennesker, et kor.

Og så har jeg i gennemgangen af opgaver ikke nævnt lokalereservation, repertoire-søgning, opstilling, nodemangfoldiggørelse, oprydning og en hel masse andre praktiske opgaver. For langt de fleste kommer de tekniske ting i faget til at fylde det hele i den alt for korte tid, der er til faget korledelse på kirkemusikerstudiet.

Det første embede

Når man som færdiguddannet kirkemusiker skal tiltræde sit første embede dukker der pludselig rigtig mange opgaver op, som ikke er specifikt musikalske. Der viser

”Ledelse er både noget vi gør, når vi dirigerer kor; noget vi gør, når vi er til bestyrelsesmøde i vores voksenkor; noget vi gør, når vi er til menighedsrådsmøde.”

sig en hoben ledelsesmæssige udfordringer, som få har fortalt en om og ingen har lært en noget om. Personaleledelse:

ansættelse og afskedigelse af sangere, formulering af jobopslag, afholdelse af foresyngning. Er der børnekor i tjenesten indebærer det rekruttering, opbygning af organisation omkring koret, ledelse af forældregruppen. Og

kiks og saftevand. Og cirka det samme, hvis der er et voksent amatørkor tilknyttet kirken. Man skal deltage i menighedsråds-, måske i musikudvalgsmøder mm. Og alle disse opgaver tager tid, tid som man, før man fik embede, har kunnet bruge på at øve sig.

Ledelse

”Ledelse: den proces at gennemføre en aktivitet ved hjælp af og gennem andre personer. Der findes mange definitioner på, hvad ledelse er, men i de fleste fremhæves det, at ledelse udøves med

ORGANISTER KORLEDELSE

henblik på at påvirke en organiseret gruppe til at formulere og arbejde hen imod opfyldelsen af bestemte mål.”

Kilde: *Den Store danske, Gyldendal.*

Men ledelse kan også defineres endnu bredere. Eller måske smallere: Ledelse er det vi gør, når vi indgår samarbejder af alle slags, hvor vi forsøger at påvirke relationelle sammenhænge mod vore egne og/eller fælles mål. Så ledelse er både noget vi gør, når vi dirigerer kor; noget vi

KORLEDELSE

Poul Emborg kigger op,
koret bagved

gør, når vi er til bestyrelsesmøde i vores voksenkor; noget vi gør, når vi er til menighedsrådsmøde; noget vi gør i forhold til familien, til vores partner etc.

Jeg er ikke i stand til at give en opskrift på, hvordan man som kirkemusiker skal gøre, så både ledelse og korledelse bliver en leg. Der er ikke 3 punkter, som man kan udføre og vupti, så har vi ledelse. Men der er nogle overvejelser, man kan gøre sig om arbejdet med mennesker.

Kommunikation

Vores primære ledelsesredskab er kommunikation, samtale, sprog i videst mulige forstand. Og sproget er ikke 1 til 1, vi ved dybest set ikke, hvordan det, vi siger, bliver modtaget og forstået. Vi går rundt i hver vores kontekst, hvor ord beskriver noget vi forstår fælles, men farvet af vore individuelle sammenhænge. Når man arbejder med sprog og kommunikation må man gøre sig bevidst, at når mennesker hører lyden, som kan staves [Bak], så er det langt fra alle, hvis første association er det store Es-Dur-præludium. Mange opfatter det i stedet som en opfordring til at køre baglæns. Først når vi har udvekslet replikker, begynder vi at få en ide om, hvordan vi forstår hinanden. Det er derfor vigtigt at forstå, at hvad angår ledelse, så opstår det i relationer, samspil

”Vi går rundt i hver vores kontekst, hvor ord beskriver noget vi forstår fælles, men farvet af vore individuelle sammenhænge.”

og kommunikation. At møde mennesker og udveksle løbende er en forudsætning.

Planlæg, men følg ikke planen

Som leder skal man vide, hvor man vil hen. Som korleder skal man kende sin musik og vide, hvordan man vil have det til at lyde. Man skal være forberedt på, at vejen derhen ikke nødvendigvis er den, man troede, da man startede. Man kan planlægge, men man må altid være rede til at forlade planlægningen, fordi vejen viste sig ikke-fremkommelig. Hvem har ikke prøvet til en korprøve at have medbragt en sats, som af uranselige årsager falder koret meget sværere, end man

havde forestillet sig? Den metodik, man havde forberedt, viser sig ikke at virke, man støder ind i problemer og mærker modstand og uvilje fra koret. Hvor man

”Ledelse handler først og sidst om mennesker, og vil man være bedre til det, så skal man møde mennesker og udveksle med mennesker, kommunikere med og lytte til.”

føler sig tryk i forhold til, hvordan man forbereder et orgelstykke, man kan følge stort set den samme arbejdsgang hver gang, så kræver arbejdet med mennesker langt mere fantasi og et langt større råd af metodikker.

Dirigentsstereotypen

Mange kirkemusikere er en naturlig musikalsk autoritet. De vil som oftest være langt den højest uddannede i de sammenhænge, hvor de indgår. Hvad angår korledelse, så har mange overtaget den klassiske musiks dirigentsstereotyp, hvor man kan betegne dirigenten som en patriarkalsk despot, der som en sand mester docerer for sine lydholdere og indordnede sangere. Musikken skal udføres efter dirigentens opfattelse, og følger man ikke den som sanger, så har dirigenten ret til at gribe ind. Ydermere bygger korinstruktionen på fejlfinding, man finder og retter fejl, så værket kan fremstå i den klareste form.

Det er der i grunden intet galt med, men det er min oplevelse, både som sanger og som dirigent, at den vanlige negative sprogbrug, der bruges i dette arbejde, med stor fordel kan udskiftes med en anerkendende tilgang. 'I synger falsk!' kunne f.eks. erstattes af 'Prøv at lytte lidt mere til hinanden', 'I fraserer ikke nok!' erstattes med 'Jeg kan høre, I har formen på frasen, men kan I gøre det mere?'. Og så videre. I stedet for at få en negativ 'hånd i ansigtet', så får man oplevelsen af, at det, man gjorde, var godt, men at det i næste forsøg kan blive endnu bedre! Sproget er performativt, det betyder noget, hvad du siger, hvordan du siger

det, hvornår du siger det. Udsagnene 'Det ku være værre', 'ikke så dårligt', 'Nej hvor er det fint', 'Hold nu op, hvor I kan', 'FANTASTISK!!! kan alle sammen betyde 'Det er godt'. Fra hver deres kant.

Billedet og virkeligheden

Som dirigent opbygger man et ideelt billede for sit indre øre, når

man tilegner sig en sats. Man spiller måske satsen, lærer stemmerne, forestiller sig eller måske ligefrem siger teksten for sig selv. Og langsomt sammenstykkedes satsens forskellige elementer inde i hovedet. Man læser satsen igennem, mens verdens bedste kor synger den inde i hovedet på en. Og så er udfordringen, hvordan man møder koret søndag morgen! En kommer for sent, en er småsyg, en har seriøse tømmermænd og en bliver aldrig bedre. Og den lyd, der produceres er så langt fra lyden inde i ens hoved, lyden af verdens bedste kor. God (kor) ledelse er, at være i stand til at lytte til hvad der kommer, og at have redskaber til at føre det videre, til at forbedre. Det er musikkens væsen, at det altid kan blive bedre, men man må altid starte nedefra. Det frustrerer kun, hvis man forsøger at starte ud fra det ideelle.

Skal man som leder iværksætte en HANDLING, vil succesen afhænge af evnen til at få opgaven til at give MENING for medarbejderen: At man formår at introducere en opgave, så den opfattes som relevant. Dernæst må man formulere en MOTIVATION, så opgaven bliver udført i så positiv ånd som muligt. Ledelse handler først og sidst om mennesker, og vil man være bedre til det, så skal man møde mennesker og udveksle med mennesker, kommunikere med og lytte til. At være i stand til at styre instrumenternes dronning giver rent faktisk utrolig mange muligheder for at iværksætte musikalske relationer.

Nye fagpakker uddanner kirkemusikere på specialområder

Fra januar 2019 udbydes:

- ◆ Nyere rytmiske stilarter i kirkens kor, koncert- og gudstjenestearbejde
De vokale udtryk / Korledelse i bred stilvifte

Fra august 2019 udbydes:

- ◆ Udvikling af særlige gudstjenester - tilrettelæggelse og udførelse

FOLKEKIRKENS UNGDOMSKOR

arrangerer kurser i samarbejde med

KIRKEMUSIKSKOLERNE

YDERLIGERE
OPLYSNINGER

WWW.FUK.DK

Løgumkloster Kirkemusikskole

Præsentation/gennemgang af Søren Birchs værk "Påske" for sangsolist, kor og orgel - v/ Søren Birch

Fredag d. 25. januar kl. 10-16 på
Løgumkloster Kirkemusikskole

2 repertoire dage for organister: Nyere orgelstykker til de kirkelige højtider

v/ Hans Christian Hein

Fredag d. 18. januar kl. 10-16
Fredag d. 22. februar kl. 10-16 på
Løgumkloster Kirkemusikskole

Orgelkursus til barokorgler i området v/ Oldenburg

Fredag d. 29. – Søndag d. 31. marts

Foredrag v/ Hans Chr. Hein: "Bachs passioner i dag - koncert eller gudstjeneste?"

Tirsdag d. 16. april kl. 19.30
Løgumkloster Kirkemusikskole

Kirkemusikkursus: Undervisning for sangere og organister samt koncert og foredrag v/ diverse lærere
Søndag d. 30 juni – lørdag d. 6. juli
Løgumkloster Højskole

Kursusbeskrivelser og tilmelding på

Kirkemusikskolernes hjemmeside

Sjællands Kirkemusikskole

Salmer i konfirmandundervisningen

Netværksdag 1. feb. kl. 10-15
v/ Anne-Mette Riis

Musik fra 1600 tallet og romantikken

21. jan. + 4. feb.

i Sct. Peders Kirke i Næstved
v/ Christian Larsen og Jens Ramsing

"Det lille orgel" uden pedal

25. feb. + 11. marts i Roskilde domkirke
v/ Kristian Olesen

Salmer fra det 21. årh.

Om salmeledsagelse 1. marts + 4. april
v/ Erik Kolind i St. Magleby

Babysalmesang

5 mandage fra 4. marts i Ansgar kirke,
Hedehusene v/ Anne-Mette Riis

Repertoire dage for kirkesangere

2. feb. + 16. marts i Roskilde

Sang/stemmetræning især for præster og kirke-kultur-medarbejdere

Individuelle aftaler kan indgås

Orgelpædagogik for børn og unge

Teoretisk og praktisk orgelpædagogik
Med Katrine Immerkjær Kristiansen

Vestervig Kirkemusikskole

Informationsdage om uddannelserne

26. jan. i Aarhusafdelingen og
2. feb. i Aalborg- og Vestervig afd.

Repertoirekursus for kirkesangere

v/ Margrethe Smedegaard
2 fredage: d. 8. feb. + 1. marts på
Vestervig Kirkemusikskole, Vestervig

PR for kirkemusikken i medierne

v/ Journalist og grafiker Svend Løbner
Lørdag d. 2. marts i Folkekirken Hus,
Aalborg

Orgelimpromvisation til gudstjenesten

v/ organist & kantor Jakob Lorentzen
4 mandage: 4. feb. 25. feb. 11. marts og
25. marts i Skt. Markus Kirke, Aalborg

Koncert med improvisation til stumfilm

med Jakob Lorentzen. Man. d. 25. marts
kl. 19 i Skt. Markus Kirke i Aalborg

Salmer og Musik til påske

v/ lektor Jørgen Kjærgaard og
rektor Tine Fenger Thomsen
Mandag d. 4. marts på Vestervig Kirke-
musikskole

Konservatorieforberedende hørelære

v/ Hørelærepædagog Kaja Christensen
5 gange 2 lektioner i efteråret 2018
Første gang mandag d. 29. oktober

LANGT
FRAN
DAN
MARK

Ferieoplevelser kan være noget, man husker længe. For eksempel at sidde på havnen i en græsk by og spise salte ansjoser og drikke ouzo til. For man hjemme i Danmark at gentage successen, bliver det ligesom ikke det samme – selv på en varm sommeraften. Og den fantastiske vin, som man købte er hjem af fra en vingård i Frankrig, smager bare ikke helt så godt herhjemme, som den gjorde under sydens sol. Hvordan kan det være?

KLUMME Af Jørgen Ellegård Frederiksen, organist i Bagsværd Kirke

Langt fra Danmark

Ferieoplevelser kan være noget, man husker længe. For eksempel at sidde på havnen i en græsk by og spise salte ansjoser og drikke ouzo til. Forsøger man hjemme i Danmark at gentage successen, bliver det ligesom ikke rigtig det samme – selv på en varm sommeraften. Og den fantastiske vin, som man købte er hjem af fra en vingård i Frankrig, smager bare ikke helt så godt herhjemme, som den gjorde under sydens sol. Hvordan kan det være?

Måske er det ligesom med film, der jo som bekendt skal ses i biografen. Kun hvis man har et MEGET stort fjernsyn med surroundsound, kan man måske få noget af oplevelsen med hjem. På en 21' tommers skærm med en monohøjtaler bliver det noget andet.

På samme måde kan det være en lidt skuffende oplevelse at høre Elgars, César Francks eller Grignys orgelværker, hvis de bliver spillet på et klassisk dansk orgelvægelsesorgel i en halvtør akustik. Også selv om der skulle sidde en – med Regers ord: "åndfuld, teknisk suveræn orgelspiller" ved orglet.

Jeg begyndte for eksempel først selv at forstå, hvad fransk barok drejede sig om,

efter at have hørt det store Cliquetorgel i Poitiers. Man trækker en trompet, som der står i noden – uden støttestemmer – og så siger det "pow"! – noget ganske andet end en typisk dansk trompet! Så trækker man, i samme manual, nok en trompet – med en anden karakter – og straks eksploderer rummet i en overdådighed af klang. Her er der fest! Supplerer man yderligere med pedalets bombarde, bliver der virkelig sparket igennem. Tre registre!

Eller samme orgels syngende *Jeux de fond*, der fylder det store rum ud som den fedeste piskefløde. Prøver man det samme på sit eget orgel, er der vel oftest tale om en slags letmælksprodukt? Det er meget få orgler og rum, der i Danmark kan realisere fransk musik. For ikke at tale om engelsk og amerikansk orgelmusik.

Spørgsmålet er, om vi gør musikken en bjørnetjeneste ved at spille den på orgler og i akustikker, der er helt forkerte? Sat på spidsen: Giver det nogen mening at spille Messiaens *La Nativité* på et 17-stemmers orgel i en landsbykirke? Ligesom der sjældent kommer meget musik ud af det, når *Lille Smørelse Koret* (60+) afsynger deres sæsonprogram. Jeg har hørt for meget af den slags, og jeg

synes ikke, det er i musikens allerbedste tjeneste. Men måske skal man betragte det ligesom Jytte Hilden gjorde, da hun var minister for sporten: "Det er nok sjovere at være med til, end at se på".

Vi ønsker alle sammen at gøre det, vi er bedst til og at undgå at eksponere det, som vi ikke er så gode til. Måske bør vi også betragte vores instrumenter, og den musik vi vil fremføre, på samme måde? Det er indlysende, at man ikke spiller Widors symfonier på Compeniusorglet – men hvor ofte gør vi ikke noget, der ligner?

Orgelmusik skal naturligvis helst høres *live* i en kirke. Men en gang imellem kan det være befriende at sætte en CD på anlægget derhjemme fra et af de rigtige steder, og så drømme sig langt væk fra rygpositiver, spidsgamber og trinbetjente låger – og bare sætte sig ned og lytte til Den Fede Lyd.

Morten Schuldt-Jensen

Hans-Ola Ericsson

Eric Lebrun

Det Jyske Musikkonservatorium

Vi har lige løbet studieåret i gang med fire nye, optimistiske studerende, og der er nok at tage fat på. Den første aktivitet, vi har uden for det regulære skema, er en studietur til Stockholm, som vi afholder i samarbejde med orgelgruppen i Malmø, og hvor vi skal nyde godt af Hans-Ola Ericssons mesterkursus i den tyske kirke. Kort derefter begynder vores egen orgelfestival, Aarhus Symfoniske Orgelfestival, som blev grundlagt i 2010 i anledning af det nye Klais-orgel, og som således skal løbe af stabelen i sin femte udgave. Den begynder torsdag d. 8. november i Symfonisk Sal, hvor Anders Koppel uropfører sin splinternye koncert for Hammondorgel og orkester. På konservatoriet kan vi i den forbindelse navnlig se frem til et besøg af vores adjungerede orgelprofessor Eric Lebrun, som vil holde kursus i Mariager Kirke i dagene d. 10-13 november.

I det daglige arbejde mærker vi naturligvis, ligesom de andre konservatorier, de seneste besparelsesrunder. Mange har nedskæringerne været, men der er

også fordele. Vi er begyndt fortrinsvis at undervise i faget kirkespil på hold. Der er selvsagt ikke helt den samme opmærksomhed på den enkelte studerende som i en solotime, men effekten af at kunne få inspiration også fra sine medstuderende synes rigeligt at opveje dette. Alt i alt ser vi optimistisk på tingene, og glæder os ikke mindst til de to solistdebuter, året vil bringe, nemlig Lars Fløe og Louise Boll.

Ulrik Spang-Hanssen

Det Kongelige Danske Musikkonservatorium – ny studieordning og besparelser

På DKDM har man nu gennemført en revision af studieplanerne for organistuddannelserne. Ændringerne skyldes til en vis grad behovet for en opdatering indenfor visse områder, men de er først og fremmest nødvendiggjort af de besparelser, som er blevet gennemført på alle DKDMs uddannelser. Besparelserne (et resultatet af regeringens

såkaldte omprioriteringsbidrag) har desværre betydet, at det har været nødvendigt at skære i nogle helt centrale områder for at kunne bibeholde et nogenlunde acceptabelt niveau på hovedfagsområdet. Det har for eksempel været nødvendigt at fjerne undervisningen i solosang og erstatte den med holdundervisning i korisk stemmedannelse. Undervisningen i korledelse er beskåret en smule, hvorimod børnekorledelse er fjernet som obligatorisk fag.

Til gengæld bliver der fremover mulighed for at specialisere sig i forskellige retninger på Kandidatuddannelsen. De fleste bifag afsluttes nemlig fremover med Bacheloreksamen, og med den nye ordning kan man på Kandidatuddannelsen vælge at specialisere sig indenfor Udvidet Korledelse, Børnekor, Akkompagnement eller Tidlig Musik. Det overvejes desuden, om man også skal indføre en specialiseringsmulighed indenfor rytmisk kirkemusik.

På DKDM er der et frugtbart samarbejde med udenlandske konservatorier med forskellige studiemæssige udvekslingsmuligheder. Derfor har man også bibeholdt muligheden for at tage en Orgel-Kandidat-

uddannelse, dvs. uden kirkemusik. Denne retning sigter netop i første række på udenlandske studerende, som ikke søger ansættelse indenfor den danske folkekirk, hvor man som bekendt skal have en kandidatuddannelse med kirkemusik for at opnå ansættelse i en DOKS-lønramme.

Sven-Ingvart Mikkelsen

Syddansk Musikkonservatorium – nye undervisere

To markante lærerkrafter er fra efteråret 2018 tilknyttet Syddansk Musikkonservatorium, Esbjerg. Morten Schuldt-Jensen vil fra det kommende studieår være underviser i korledelse. Morten Schuldt-Jensen er en internationalt anerkendt kapacitet indenfor korledelse og undervisning i korledelse, og er ansat som professor dette fag på konservatoriet i Freibrug, og

dirigerer regelmæssigt de allerbedste kor og orkestre i hele Europa. Mortens kunstneriske virke er vidt forgrenet og mangearartet, og er helt igennem præget af en stærk kunstnerisk vilje og evne, som har skabt en lang række af overbevisende og udtryksfulde fremførelser og indspilninger af kormusikkens mesterværker.

Vi glæder os meget til samarbejdet, og ser frem til at kunne tilbyde korledelsesundervisning på allerhøjeste niveau.

Hans-Ola Ericsson er udnævnt til adjungeret professor i orgelspil for en 5-årig periode. Hermed sikrer Syddansk Musikkonservatorium sig inspiration fra en stor kunstnerpersonlighed, en rutineret og engageret underviser og en international autoritet på det kirkemusikalske område.

Hans-Ola Ericsson er meget søgt som underviser, og har uddannet flere generationer af organister både i Piteå, hvor han har opbygget en særdeles velrenommeret orgelklasse, og senest på McGill University i Montreal, Canada, hvor han ligeledes besidder et professorat.

Hans-Ola Ericsson, som efterfølger Olivier Latry på posten, blev udpeget på baggrund af et sagkyndigt udvalg bestående af domorganist Birgitte Ebert, organist og konservatorieunderviser Mikkell Andreassen og vicerector Martin Gade. I forbindelse med bedømmelsen konkluderede udvalget følgende: "Det er vores opfattelse, at det vil være en stor gevinst for konservatoriet at ansætte en person, der på alle parametre har gjort sig stærkt gældende i mere end en menneskealder. Hans-Ola Ericsson er en stor orgelspiller, hvis fortolkninger både hvad angår virtuositet, musikalitet og formsans har internationalt niveau. Han er kendt som fortolker af selv de vanskeligste værker i litteraturen, blandt meget andet orgelværker af Messiaen og et stort antal nyere komponister, som han er særlig ambassadør for. Samtidig er hans stilkendskab og sans for hele orgellitteraturens repertoire på højeste niveau. Han har indspillet musik fra snart sagt alle tidsaldrer."

Mikkell Andreassen

PIANOKOMPAGNIET

Pianokompagniet er Danmarks største team af erfarne klaverstemmere og instrumentmagere.

På vores værksteder findes altid et udvalg af brugte istandsatte klaverer og flygler af anerkendte fabrikater, blandt andet nyere brugte japansk producerede Yamaha klaverer og flygler.

SCHIMMEL
PIANOS

Pianokompagniet forhandler Schimmels klaverer og flygler i Danmark. Schimmel er grundlagt i 1885 og produceres i Braunschweig, Tyskland.

Pianokompagniet, Åbyvej 79, 8230 Åbyhøj, tlf. 7023 8088, aar@pianokompagniet.dk
Pianokompagniet, Borups Allé 213, 2400 København NV, tlf. 7023 6088, kbh@pianokompagniet.dk

www.pianokompagniet.dk

Hvem bestemmer?

”Det er med liturgien som med et par sko: Brug dem, så længe de er gode, og når de så er udslidte, så smid dem ud” - sådan cirka lød Luthers liturgiske råd. Han anså liturgien som en ydre ting, der skal fungere som ramme om det vigtige: forkyndelsen og forvaltningen af sakramenterne. Moderne liturgisk forskning vil nok ikke være helt enig med ham i, at liturgi kun er en ydre ting. Men nok i at når ”skoen” ikke passer mere, så må der ske noget. Tidligere gudstjenesteordninger har siden reformationen været lavet ud fra princippet ”one size fits all”, i de senere år med små variationsmuligheder. Nogle vil måske formulere det lidt anderledes: ”make it fit” - om du så skal skære lidt af dig selv, som Askepots søstre, og en vis grad af anarki har vist alle dage fulgt med. Der er forskellige vurderinger af tilstanden af de liturgiske sko, vi i dag går rundt i. Nogle har længe ment at det var på tide at få dem smidt ud - altså sukket efter en liturgisk debat og udsigten til at få praksis og lovgivningen til at stemme bedre overens. Andre synes ikke, at skoene fra 1992 fejler det fjerneste - de oplever en glæde over det bestående og ønsker ikke at ændre på højmesseordningen.

Om det er tid til at få et par nye folkekirkelige sko er ikke endeligt besluttet. Men de mange ændringer i liturgien rundt om i landet kan ses som lappeløsninger - autoriseret ordlyd har en vis udløbsdato, og nye traditioner, bønner, salmer kommer til - øger behovet for at tænke nyt om højmessens.

Som de fleste læsere her vil vide, er der nedsat tre faggrupper, der over to år undersøger gudstjenesteordningen på alle leder og kanter, læster og somme. Det er et arbejde, der skal styrke fagligheden i den debat, der skal foregå.

Faggruppernes arbejde skal hjælpe med at holde debatten faglig og saglig, så debatten om folkekirkens liturgi ikke bliver en debat om seriøs teologi kontra poppede hoppeborggudstjenester. Struktur kontra formløshed. Tradition kontra leflen for tidsånden. Så det vigtigste kriterium ikke bliver genkendelighed, så vi kan lære af reformprocesserne i andre protestantiske kirker, og så vi kan holde fast i kernen af vores rige tradition uden at forveksle tradition med sandhed.

En bred folkelig debat er første skridt, et teologisk-liturgisk grundlagsdokument, der lægger den fælles grund, de teologiske principper for gudstjenestefejring et muligt andet skridt. Og endelig skal et øget fokus på liturgisk viden og uddannel-

”De mange ændringer i liturgien rundt om i landet kan ses som lappeløsninger.”

se sikre, at plads til fornyelse og evt. variation går hånd i hånd med en bevidsthed om både tradition, teologi, (modtagelsen i og inddragelsen af menigheden) og gudstjenestens helhed. Særligt, hvis der

kommer øget frihed, skal alle være skomagere. Der er brug for, at alle har viden om hvordan en gudstjeneste skal sys sammen, hvor Ordet kan ikke bare siges, men høres rent og klart.

I den første rapport, der udkom i juni, behandles forholdet mellem autorisation og frihed. Det går altså på rammerne for gudstjenesten - skal alle gå i samme par sko, eller er der mere frit valg på hylderne så længe vi bruger dem til at gå på den samme vej? I rapporten belyses spørgsmålet historisk, juridisk, teologisk, med udblik til andre reformprocesser, tilsynets rolle, frihedens værdi og pris. I rapporten skitseres tre mulige modeller for autorisation - fra den meget frie, hvor det er gudstjenestens struktur og ikke ordlyd, der autoriseres - til det meget faste, en fastholdelse af den nuværende autorisationsgrad. Hvordan det nye par sko så skal se ud - hvor meget moden har skiftet siden det sidste par - og hvor meget man går op i mode, afhænger af, hvem du spørger. Og spørgsmålet: Hvem bestemmer?, som er titlen på pixiudgaven af rapporten, er faktisk både et spørgsmål om, hvor meget den enkelte menighed skal bestemme vedr. gudstjeneste, og hvor meget der med autorisation er fastlagt. Men også et spørgsmål ud i de kirkelige landskaber - hvem skal bestemme hvilke(n) teologi(er) en ny gudstjenesteordning skal lægge sig op ad?

Spørgsmålet om gudstjenesteordning medfører overvejelser om tilsyn. Hvilken

rolle skal biskopper og provster have - hvordan kan de bedst vejlede og inspirere og give gode rammer for gudstjenestens forkyndelse? Hvornår og hvordan skal den opgave gribes an?

”Et spørgsmål om, hvor meget den enkelte menighed skal bestemme vedr. gudstjeneste, og hvor meget der med autorisation er fastlagt.”

Det er et ønske at den teologiske debat om gudstjenesten bliver taget vidt og bredt i det ganske land, forhåbentlig med faglighed og en vilje til / drøm om at fejre gudstjeneste med en broget menighed, der repræsenterer sognet.

At debattere gudstjenesten er en ganske central teologisk diskurs, for liturgi er ikke kun en ydre ting, det er teologi i praksis. Og forhåbentlig vil en nuanceret debat bringe os nærmere en afklaring og et resultat, hvor vi holder fast i kernen af gudstjenesten, men også tager vores liturgiske pligt alvorligt, nemlig, som Grundtvig formulerede det at benytte alle vor Tidsalders Fordele til at forøge Fremstillingens Værdighed.

Jette Rønkilde Bendixen,
Institut for Kultur og Samfund,
Aarhus Universitet

Elof Westergaard,
biskop i Ribe Stift

Nyt orgel i Rødovre Kirke

Orglet er bygget af Marcussen og Son, 2017, og er tegnet af Marcus-sens tegnestue ved Erik Petersen. Varmt og fyldigt intoneret af Jens Christensen. 18 stemmer samt 2 digitale stemmer (pedal: Bordun 32' og pedal: Quintaton 16'). 2 manualer, hovedværk, svelleværk og pedal. Laukhuff-setzer samt generalcrescendo. Over- og underoktavkoblinger, både fra Sv-Hv og Hv-Sv. Fagot 16' i pedalet har gennemslående tunger og 4'-lydbærere (en kopi af Ladegast Pos Aeoline 16').

Pensionsbidrag på lønsedlen?

Sekretariatet har modtaget henvendelser fra tjenstemandsansatte organister, der efterlyser det pensionsbidrag på lønsedlen, som vedrører deres tjenstemandspension. Øjensynligt er pensionsbidraget forsvundet fra lønsedlen for alle tjenstemænd i forbindelse med folkekirkens overgang til et nyt lønsystem ved årsskiftet. Medlemmerne har naturligt nok især udtrykt bekymring for, om den manglende angivelse af pensionsbidraget på lønsedlen kan få konsekvenser for deres pensionsret.

Sekretariatet kan dog berolige de berørte medlemmer. Tjenstemandspension er en ret man optjener i forhold til pensionsanciennitet og slutløn, og den vil ikke blive berørt af tekniske problemer i lønsystemet som medfører manglende overførsel af pensionsbidrag fra menighedsrådets kasse til fællesfonden. Så længe man er ansat i en tjenstemandsstilling, kan man på tjenstemandspension.dk tjekke status og optjening af tjenstemandspension.

Spil Dansk Ugen

29. oktober–4. november afholdes for 18. gang Spil Dansk Ugen med fokus på bl.a. fællessang. Spil Dansk er en organisation der spreder sig vidt i genrer og målgrupper, men som nogle af de største musikarrangører er landets kirker en vigtig del heraf. Man kan læse mere om de vidt forgrenede aktiviteter og tilmelde sit eget arrangement på spildansk.dk

spi/
dansk

DOKS' NÆSTE ÅRSKURSUS

finder sted i Køge 6.-8. maj 2019.
Generalforsamlingen afholdes tirsdag d. 7. maj kl. 14.00 på Hotel Comwell, Køge. Reservér gerne tidspunktet allerede nu, og husk at søge dit menighedsråd om dækning af udgifterne.

Rejselegater til nyuddannede organister

Frobeniusfonden har uddelt tre rejselegater til en nyuddannet organist fra hvert af konservatorierne. De tre legatmodtagere er Amanda Marie Mortensen (Det Kongelige Danske Musikkonservatorium), Anne Agerkov (Det Jyske Musikkonservatorium) og Anders Steen Sørensen (Syddansk Musikkonservatorium).

Ny orgelkoncert af Peter Bruun

26. august lagde Treenighedskirken, Esbjerg, rum og orgel til uropførelsen af en ny dansk koncert for orgel og ensemble. "For evig fornyelse" er titlen på værket, der er komponeret af Peter Bruun til Treenighedskirkens nye orgel. Komponisten skriver om værket: "Kirken - altså troen - må fornyes hele tiden. Til det nye orgel har jeg lavet et stykke, der handler om kirkens evige fornyelse. Der er tre satser, som hver forholder sig til troens centrale begivenheder. I hver sats indgår en salmemelodi, jeg selv har komponeret: 1. *Pinse* - orglet og orkestret spiller hektisk "i munden på hinanden", mens de søger efter én stemme. 2. *Jul* - musikken sitrer af glæde og længsel efter den salme, der indleder satsen og kommer igen til sidst. 3. *Påske* - en blid musik, som handler om håb og tilgivelse."

Treenighedskirkens organist Lasse Toft Eriksen var solist med Esbjerg Ensemble. Koncerten var afslutningskoncert på "Esbjerg Internationale Kammermusikfestival 2018".

Over 30 eksperter deler viden på nyt fagmedie

21. september lancerede Kristeligt Dagblad et nyt digitalt specialmedie, **Kirke.dk**, som henvender sig til de mange mennesker, der arbejder professionelt med kirkeliv i Danmark. Redaktør Kåre Gade har inden lanceringen lavet aftaler med over 30 eksterne skribenter om at bidrage med faglige klummer, analyser og synspunkter.

"I den hurtige nyhedsstrøm får eksperterne ofte kun få linjer til at forklare sig på. Dermed går vigtige nuancer og faglige pointer tabt. Det vil vi gerne gøre anderledes på **Kirke.dk**, hvor de mennesker, som virkelig ved noget, får mulighed for at skrive klogt, vidende og nuanceret", siger Kåre Gade.

Blandt klummeskribenterne er organist Katrine Immerkjær Kristiansen. "Som organist løfter man en fælles opgave i samarbejde med kirkesanger, præst, kordegn, kirketjener, menighedsråd og menighed. **Kirke.dk**, tror jeg, kan bidrage til, at vi bliver klogere på hinandens opgaver, udfordringer, fiaskoer, succeser og mål. Kendskab giver venskab! I dag har vi mere end nogensinde brug for dialog og idéudveksling på tværs af vores respektive fag", siger Katrine Immerkjær Kristiansen.

Abonnenter på det nye fagmedie, **Kirke.dk**, vil få mulighed for at læse en lang række eksempler på tværfaglige projekter og initiativer.

Nordisk Kirkemusikråd

Der har været møde i Nordisk Kirkemusikråd d. 18. september i Helsinki, hvor Finlands Kantor- og Organistforbund præsenterede planerne for det 22. Nordiske Kirkemusiksymposium, som afholdes i dagene 10.-13. september 2020 i Helsinki. De nordiske kirkemusiksymposier finder sted hvert fjerde år og går på omgang mellem de nordiske lande. Kirkemusiksymposierne er en spændende måde at holde sig fagligt opdateret på, hvad der foregår i de nordiske nabolande, og giver mulighed for stimulerende møder med kolleger fra resten af Norden. De nærmere detaljer vil løbende blive offentliggjort på hjemmesiden.

www.nkrad.org

Husk

at du kan læse Organistbladet når du er på farten.

Bladet findes i onlineversion på DOKS' hjemmeside.

THOMAS LAUB:
 Dansk Kirkesang
 Gamle og nye Melodier.

1918.

Af Hans Chr. Hein, rektor for
 Løgumkloster Kirkemusikskole

Laub 1910

Thomas Laub – 100 år efter "Dansk Kirkesang" 1)

Når man for få årtier siden så efter på hylden under orgelbænken, fandt man ofte ved siden af Den Danske Koralbog (DDK) tre lidt ældre bøger, nemlig: "Bielefeldts Koralbog", Laubs "Dansk Kirkesang" og Wöldikes "130 Melodier". Op til 1954, hvor DDK udkom første gang, kunne disse tre bøger dække behovet i de fleste kirker.

Laubs koralbog "Dansk Kirkesang", der i 1918 på hans egen bekostning blev udsendt til alle landets sogne, opsummerede 30 års arbejde med at fremdrage melodier fra 1500/1600-tallet i en rytmisk og harmonisk original eller tilstræbt original form.

De knap 300 melodier i koralbogen gav Laubs bud på et alternativ til de gængse melodier i koralbøgerne i slutningen af 1800-tallet samt Bielefeldts fra 1901. Ved udgivelsen af Den danske Koralbog i 1954 var det for udgiverne en klar sag at medtage langt størstedelen af indholdet – ca. 75% - fra "Dansk Kirkesang". Som

dette – ca. 90% - optaget i Koralbog til Den Danske Salmebog 2003. Der er foretaget redaktioner i nogle af udsættelserne, men langt størstedelen er overtaget uændret. Dette er værd at bemærke, da det vidner om slidstyrken i Laubs udvalg og den position, det åbenlyst stadig har – også i 100-året for koralbogens fremkomst.

Thomas Laub, der blev født i 1852, tog afgangseksamen fra konservatoriet i 1876 efter det 3-årige kursus i klaver, orgel og teori. Han blev kort derefter vikar for A.P. Berggreen i Trinitatis Kirke, København; men da stillingen ved Berggreens død i 1880 blev ledig, gik den til den erfarne og højt profilerede Gottfred Matthi-son-Hansen. Laub havde i sin skoletid i Sorø sluttet venskab med Frederik Rung, der var søn af komponisten Henrik Rung. I det Rungeske hjem blev Laub introduceret for den gamle vokalmusik fra den italienske renæssance og fra 1600/1700-tallet, som Henrik Rung ved afskrifter

havde hentet på sin rejse til Rom, og som han fra 1841 og frem fremførte ved talrige koncerter i Cæciliaforeningen. Interessen for ikke mindst renæssancemusikken blev her vakt hos Laub, og da han i 1882 fik mulighed for en rejse til Italien, greb han chancen. Hans mål og ønske om at lave afskrifter

fra forskellige nodebiblioteker viste sig sværere end antaget; men rejsen, der

"Interessen for ikke mindst renæssancemusikken blev vakt hos Laub, og da han i 1882 fik mulighed for en rejse til Italien, greb han chancen."

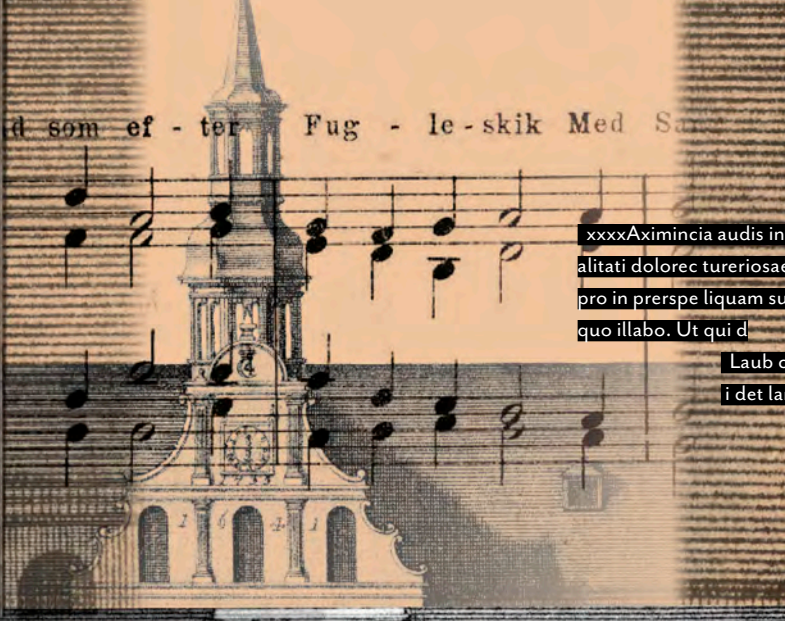
det beskrives i Peter Weinckes artikel fra 2005²⁾ er også en meget stor andel af

1) Artiklen er redigeret efter et foredrag holdt på kirkemusikkurset i juli 2018 på Løgumkloster Højskole.

2) Peter Weincke: *Laub-receptionen i Koralbog til Den Danske Salmebog 2003*, Samfundet Dansk Kirkesangs Årsskrift (SDKÅ) 2005

3) En artikel om dette samarbejde ses i Henrik Glahn: *Otto Kades breve til Thomas Laub 1889-1898*, SDKÅ 1989-93

4) Povl Hamburger: *Thomas Laub – hans liv og gerning*, Aschehoug Dansk Forlag 1942

xxxxAximincia audis inctet que nes
alitati dolorec tureriosae. Ut quosant
pro in perspe liquam sumquam quam
quo illabo. Ut qui d

Laub ca. 1925, i haven
i det landlige Gentofte

varede et års tid, gav ham alligevel mange kunstneriske impulser. Et møde på rejsen med præsten Thomas Skat Rørdam fik stor personlig og faglig betydning for Laub. Kort tid efter Laubs hjemkomst til Danmark døde J.C. Gebauer, der var organist ved Helligåndskirken. Laub blev valgt som efterfølger for Gebauer og kom således til at arbejde sammen med Skat Rørdam, der var præst ved kirken.

”Den ophedede polemik omkring Laubs ansættelse ved Holmens Kirke skadede også i nogen grad den sag, at han kæmpede for en reform af kirkesangen.”

Laubs arbejde med den gamle musik og hans ønske om dens udbredelse førte i 1884 til skriftet ”Vor Musikundervisning og den musikalske Dannelse”, hvor sigtet for Laub er at skabe forståelse for og indsigt i musikværkernes historiske og stilistiske forudsætninger hos publikum og dermed en forståelse af ældre musik på dens egne betingelser.

På endnu en rejse i 1886 oplevede Laub i Bayern resultaterne af kirkesangsreformen, idet de lutherske menigheder her sang melodierne i deres originale rytme. Oplevelsen af dette gav ham troen på, at

noget tilsvarende på et tidspunkt kunne ske i Danmark. Laub var dog meget bevidst om den danske tradition, hvor der ikke er autorisation af melodistoffet til salmebogen, og han forfægtede det synspunkt, at menighederne skulle have frihed til at vælge de melodier, de ønskede. Entusiasmen hos ham voksede sig større, og ved hjemkomsten delte han disse synspunkter med Skat Rørdam.

Laub rettede i de følgende år sin interesse og forskning mod salmemelodierne. Det resulterede i skriftet ”Om Kirkesangen”, som blev udgivet i 1887. Han gav her et bud på, hvordan en reform af den danske kirkesang inspireret af og baseret på de historiske kilder kunne gennemføres, og en række praktiske udgivelser fulgte i årene derefter: I 1888 samlingen ”48 kirkemelodier” og i 1889 ”80 rytmiske koraler”. I 1896 og 1902 udgav Laub ”Udvalg af Salmemelodier i Kirkestil”. I disse udgaver søgte han at finde tilbage til de originale rytmiske former af salmemelodierne fra 1500- og 1600-tallet samt tilsvarende harmonisk at give dem en original dragt med benyttelse af kirketonal harmonik. Laub stod herhjemme ret alene i dette arbejde, men søgte i en længere årrække råd og vejledninger af faglig art hos den tyske musikforsker Otto Kade ³⁾.

Ved Niels W. Gades død i 1890 havde

flere københavnske organister set frem til at kunne søge stillingen som organist ved Holmens Kirke; men det skete ikke. Skat Rørdam var få år forinden blevet provst sammesteds, og han udvirkede, at Laub blev kaldet til stillingen, som derfor ikke blev opløst. Det vakte straks stor vrede i organistkredse, i første række p.g.a. proceduren, men det kunne ikke undgå at smitte af på Laubs person, selvom der ikke umiddelbart blev rettet kritik mod Laub for manglende kvalifikationer til stillingen. Debatten rasede i nogle måneder, og den resulterede i en bestemmelse om, at ledige stillinger i alle tilfælde skulle oplås. Den ophedede polemik omkring Laubs ansættelse ved Holmens Kirke skadede også i nogen grad den sag, han netop fra 1890'erne og frem kæmpede for vedrørende en reform af kirkesangen. Hans kritik af den stive, ”rytmeløse” koral, som den havde udviklet sig fra 1700-tallet, og kritikken af forholdet mellem tekst og musik i samtidens ofte romanceprægede melodier mødte modstand fra mange sider. Laubs ofte direkte og kompromisløse facon at fremføre synspunkterne på bidrog nok heller ikke til at mildne hårdheden i meningsudvekslingerne.

Laub var dog ikke den første i Danmark, der rejste debat om kirkesangen og dens æstetiske og teologiske aspekter. I den første - og hidtil eneste - større biografiske fremstilling af Laubs liv og virke, udgivet i 1942 ⁴⁾, gør Povl Hamburger

WILHELM HANSEN KÖBENHAVN 1848
 THOMAS LAUB:
Dansk Kirkesang
 Gamle og nye Melodier.
 1918.

5) P.H. op. cit. s. 28

6) Her citeret efter Henrik Glahn:
 Laubs udvikling frem mod kirkesangsreformen,
 SDKÅ 1997, s. 48

7) Carl von Winterfeld: *Über Herstellung des
 Gemeine- und Chorgesanges, Leipzig 1848*
 og *Der evangelische Kirchengesang und sein
 Verhältnis zur Kunst des Tonsatzes I-III, Leipzig*
 1843-47. Gottlieb von Tucher: *Schatz des
 evangelischen Kirchengesangs im ersten
 Jahrhundert der Reformation, Leipzig 1848.*

8) En længere beskrivelse af Carl von
 Winterfeld og hans påvirkning af Laub findes
 i Peter Thyssen: *Carl von Winterfeld*
– et forbillede for Laub, SDKÅ 1997.

9) Carl Nielsen: *Levende Musik*, Martins
 Forlag 1976 s. 15.

10) En nærmere beskrivelse af forholdet
 findes i Hanne Tougaard og Peter Thyssen:
Enigheden og afstanden Thomas Laub og
Carl Nielsen i deres syn på salmemelodier,
 SDKÅ 1989-93

11) Hamburger, op. cit. s. 59 ff

12) Hamburger, op. cit. s. 25

opmærksom på Rudolf Bay, der i et skrift fra 1840, "Om Kirkesangen i Danmark og Midlerne til dens Forbedring", havde plæderet for enkelhed i det harmoniske og havde kritiseret, at "... Opera og Concertstil tildels havde fortrængt den gamle Kirkestil".⁵⁾ Flere komponister, såsom Berggreen og Henrik Rung, gjorde i forordene til deres koralbøger opmærksom på problemer med sangen og berørte, hvad der kunne gøres for at forbedre den. Sangen i Grundtvigs Vartovmenighed, der i høj grad var præget af verdslige melodier, mødte ikke overraskende kritik fra alle andre sider. Også Gebauer, der havde været Laubs lærer på konservatoriet, havde et skarpt og kritisk blik på sin samtids salmesang. Han havde i en artikel i 1882 bl.a. om tidens melodisamlinger skrevet: "...profane Folkeviser, sentimentale Romancer, tomme, aandløse Dilettantkompositioner: "lydende Malm og klingende Bjælder". – Dette Uvæsen har udbredt sig som en Pest over hele Landet, hvilket er let forklarligt deraf, at slige daarlige Melodier ofte have en vis ydre Velklang, der tiltaler Sanserne, men det er en Grusomhed at tvinge musikalsk velopdragne Mennesker til at spille og synges slikt Ripsraps; det er i Lighed med at tvinge Jøder til at spise Suinekod..."⁶⁾

Gebauer udtrykker sig her fyndigt og di-

rekte. Både hvad indhold og formulering angår, er det ganske på linje med, hvad man senere kunne møde i Laubs "Musik og Kirke" fra 1920!

Hamburger gør også rede for flere af de påvirkninger, Laub modtog fra Tyskland: Under indflydelse af den tidlige romantik med dens sværmen for fortiden og gryende bevidsthed om historie udgav den tyske musikhistoriker A. F. J. Thibaut i 1824 skriftet "Über Reinheit der Tonkunst". Han var optændt af begejstring over Palestrinas musik, herunder især Marcellusmessen. Thibaut var også en af de tidligste fortalere for netop at gennemføre en tilbagevenden til reformati- onstidens melodiske og rytmiske original- former. Den kun 17-årige Mendelssohn besøgte i øvrigt Thibaut i 1826 og skriver i et brev varmt om den inspiration og begejstring, der udgik fra Thibaut – men skriver samtidig, at han ikke var imponeret over Thibauts indsigt i og viden om musik- og kulturhistorie! Laub kan have kendt Thibauts skrift, da det udkom i

" Laub havde studeret Carl von Winterfelds og von Tuchers bøger om den protestantiske kirkesang. Disse udkom i 1840'erne, og indvarslede en egentlig kirkesangsreform i Tyskland."

talrige oplag op gennem 1800-tallet. Sikkert er det, at Laub havde studeret Carl von Winterfelds og von Tuchers bøger om den protestantiske kirkesang.⁷⁾ Disse udkom i 1840'erne, og de indvarslede en

Thomas Laub ved orglet i Holmens Kirke

egentlig kirkesangsreform i Tyskland. Laub tog en række af Winterfeldts synspunkter til sig og plæderede kraftigt, bl.a. i "Musik og Kirke", for 1) at reformations-tidens kirkesang i sig bar elementer af såvel folkesang som gregoriansk sang 2) at barokmusikkens optagelse af elementer fra operaen betegnede et forfald i en ukirkelig retning 3) at Palestrina-epokens vokalmusik betegner højdepunktet i den kirkelige vokalmusik, og at bl.a. Bachs vokalmusik på baggrund af dens subjektive barokstil ikke kan regnes som egentlig kirkemusik.⁸⁾

Selvom Winterfeldts og Laubs fornægtelse af betydningen af Bachs kirkemusik måske kan virke grotesk på senere generationer, var der "logik i galskaben", og det tidsbundne i sådanne slutninger betyder ikke, at man må betragte udsagnene som udtryk for naivitet eller uvidenhed. Et eksempel af lignende karakter i Carl Nielsens "Levende Musik" kan også illustrere dette: Nielsen roser her Mozarts operaer og instrumentalmusik i høje toner for derefter at skrive: "hans kirkemusik regner jeg ikke med, og for Mozarts og kunstens skyld bør det engang siges rent ud, at hans talrige værker for kirken er uden al betydning, har aldrig haft og vil heller aldrig få nogen som helst indflydelse på kirkemusikkens udvikling".⁹⁾

Set ud fra de åndshistoriske idealer, der herskede i Danmark i begyndelsen og i midten af det 20. århundrede, var det

et logisk standpunkt for Carl Nielsen at indtage, idet tiden ikke kunne goutere "den verdsligt prægede lethed" som man ville kalde den. "Objektivt set" er det kun logisk, at Mozarts kirkemusik lyder, som den gør – komponeret i en helt anden tid og i andre sammenhænge!

Carl Nielsen og Laub sluttede et nært venskab, og selvom de var to meget forskellige personligheder og havde forskellige arbejdsfelter, fandt de sammen om-

"Carl Nielsen og Laub sluttede et nært venskab, og selvom de var to meget forskellige personligheder og havde forskellige arbejdsfelter, fandt de sammen omkring et nyt ideal for den folkelige sang."

kring et nyt ideal for den folkelige sang. Det manifesterede sig først med deres fælles udgivelse af "En Snes danske Viser" i 1915 og 1917 og fortsatte i redaktionen af Folkehøjskolens Melodibog 1922.¹⁰⁾

Et andet vigtigt virkefelt for Laub i 1890'erne var de danske folkeviser. Han tog her tråden fra Berggreens tidligere, store arbejde op, og med samme udgangspunkt som på salmemelodiernes område udgav han sammen med Axel Olrik de to store værker "Danske

Folkeviser med gamle Melodier" 1899 og 1904.¹¹⁾

Laubs betydning for dansk sang og kirkemusik i det 20. århundrede har været stor: Som Hamburger gør opmærksom på, betød romantikkens interesse for fortiden også en voksende videnskabelig forskning på det musikalske område.¹²⁾ I den indsigt, denne forskning førte med sig, lå også kimen til et opgør med netop romantikken.

Thomas Laub, Carl Nielsen m.fl. trådte frem med deres ideer på et gunstigt tidspunkt, for selvom der især i begyndelsen var modstand, betød arbejdet med såvel den folkelige sang som salmesangen, at de to felter befrugtede hinanden, da tiden i de første årtier af det 20. århundrede var moden til nyt. For salmemelodiernes vedkommende kom Laub til at få betydning gennem arbejdet med at restaurere ældre melodier, gennem sine egne kompositioner og gennem hans påvirkning og inspiration af yngre generationer af komponister. Selvom begrebet "kirkelig musik" har flyttet sig en del siden Laubs dage, kan man i dag lidt polemisk sige, at hvis man ikke, som bl.a. Laub gjorde, reflekterer over og forholder sig kritisk til musik og tekst i forhold til liturgi og gudstjeneste, er man for alvor blevet "ukirkelig".

Musik til 20. søndag efter trinitatis, 2. tekstrække

Anne Kirstine Mathiesen, Sct. Nicolai Kirke, Køge, om sine musikvalg

I Køge Kirke har man et pigekor og et damekor, hvoraf ca. 10 sangere medvirker ved søndagshjemsesserne, mens det fulde kor (35-40) optræder ved festgudstjenester, højtider mm. Pigekorsets medlemmer er i alderen 11-17 år, voksenkoret fra 20 år og opefter. Under nadveren synger koret tit flerstemmigt, og der er gerne diskanter på mindst halvdelen af salmerne. Orglet er bygget af Marcussen & Søn 1968, og har 3 manualer og pedal.

Evangeliet til 20. s. e. trinitatis handler om en vingårdsejer, der sender sine folk ud til arbejderne i vingården, som slår dem ihjel. En lignelse om ikke at tage imod Guds ord. Anne Kirstine Mathiesen vælger præ- og postludium, to orgelkoraler af Bo Grønbech, ud fra dette tema. Hun fortæller, at hun normalt først

vælger præ- og postludium når hun har fået salmerne fra præsten, ofte således at præludiet er en koral over melodien til første salme, og postludiet over sidste salme, medmindre hun har et velegnet stykke der relaterer til en af de andre hovedsalmer, så man får repeteret nogle pointer fra dagens tekst.

Hvis hun har en kor-introitus-sats, der passer til dagens tema, kan hun også godt vælge at lade den træde i stedet for præludiet. Eller der er et kort præludium fulgt af kor-introitus.

Om takkeverset efter nadveren siger hun, at det passer til dagens tekster med billederne af vintræer og drueranker, samler trådene og afslutter nadverbordet med ordene om det hellige brød, der brydes

og forkyndelsen af Herrens død. Hvis der er dåb, vælger hun som oftest udadvendt "indgangsvenlig" musik, da præst og dåbsfølge altid går ind under præludiet. Dagens præludieforslag er forholdsvis indadvendt, men ville godt kunne gå an til en indmarch. Der er også udmarch ved dåb, og derfor skal musikken heller ikke her være alt for indadvendt.

Musikvalg

Præludium: Bo Grønbech: *Som tørstige hjort monne skrige*

Motet: Merete Kuhlmann: *Fra det dybe råber jeg til dig, O Herre!*

Takkevers: DDS 473 *Dit minde skal, o Jesus, stå*

Postludium: Bo Grønbech: *De Profundis* (Af dybsens nød)

SCHIMMEL
PIANOS

Innovation
& tradition

Oplev Schimmels instrumenter på
www.schimmel-piano.dk

DOKS-ARRANGEMENTER

12. oktober, 9.-10. november

Bestyrelsesmøder i DOKS

2019

6.-8. maj

DOKS' årskursus i Køge

7. maj

DOKS' generalforsamling på Hotel Comwell, Køge

FESTIVALER

AALBORG

16. september-11. oktober

Orgel plus - Kirkemusikfestival i Aalborg.
www.kirkemusikfestival.dk

AARHUS

8.-18. november

Aarhus Internationale orgelfestival.
www.aarhussymfoniskeorgelfestival.dk**KURSER**

2. oktober

Thomas Laub og dansk kirkesang - i 100-året for "Dansk Kirkesang".
Foredrag v/ Hans Chr. Hein på Løgumkloster Kirkemusikskole.
www.kirkemusikskole.dk

6. oktober

Syng nyt salmedag i Hjortshøj Kirkes Sognegård.
www.syngnyt.dk

8. oktober

Salmesang med Demensramte i Vestervig.
www.kirkemusikskole.dk

8.-10. oktober

Liturgikonference på kursuscenter "Emmaus" i Haslev.
www.fkuv.dk/aktuelt/nyheder/liturgikonference-2018

2.-3. november

Masterclass i pikekorledelse med konservatoriets pikekor Esbjerg.
tilmelding@bornekorakademiet.dk

5.-7. november

Babysalmesangskursus i Løgumkloster.
www.kirkemusikskole.dk**KURSER 2019**

21. januar + 4. februar

Musik fra 1600-tallet og romantikken i Sct. Peders Kirke i Næstved
v/ Christian Larsen og Jens Ramsing.
www.kirkemusikskole.dk

25. januar

Præsentation/gennemgang af Søren Birchs værk "Påske" på Løgumkloster Kirkemusikskole.
www.kirkemusikskole.dk

1. februar

Salmer i konfirmandundervisningen. Netværksdag på Sjællands Kirkemusikskole v/ Anne-Mette Riis.
www.kirkemusikskole.dk

4. februar, 25. februar, 11. marts og 25. marts

Orgelimitation til gudstjenesten v/ organist & kantor Jakob Lorentzen i Sct. Markus Kirke, Aalborg.
www.kirkemusikskole.dk

25. februar + 11. marts

"Det lille orgel" uden pedal i Roskilde domkirke v/ Kristian Olesen.
www.kirkemusikskole.dk

1. marts + 4. april

Salmer fra det 21. årh. Om salmeledsagelse v/ Erik Kolind i St. Magleby.
www.kirkemusikskole.dk

2. marts

PR for kirkemusikken i medierne v/ Journalist og grafiker Svend Løbner i Folkekirkens Hus, Aalborg.
www.kirkemusikskole.dk

29.-31. marts

Orgelekskursus til barokorgler i området v/ Oldenburg.
www.kirkemusikskole.dk

16. april

Foredrag v/ Hans Chr. Hein: "Bachs passioner i dag - koncert eller gudstjeneste?" på Løgumkloster Kirkemusikskole.
www.kirkemusikskole.dk**MADS GRANUM KVINTET**BOOKING: madsgranum.dk

”

BERLINGSKE: Levende og elegant

DOKS: Fremragende udført

KR. DAGBLAD: 10 nye jazzsalmer af nogle af tidens bedste salmedigtere

MICHALA PETRI: Virkelig smukt - sjældent at høre en rytmisk salme som også rummer salmekarakteren ”

POST

PP DANMARK

ID 47723

DOKS'EN UD AF BOKSEN Af Mikael Garnæs

Børnene skal have rum og plads, men faste regler

Lotte Smith-Petersen om at være børne- og ungdomskorskantor i landets største sogn

Lotte Smith-Petersen

Da Lotte Smith-Petersen begyndte som kantor for børne- og ungdomskorene i Vesterbro Sogn i 2003 var det som led i et provstisamarbejde for at løfte børne- og ungdomskorsarbejdet i området. Hun satte en annonce i Vesterbro Avis og tog rundt på bydelens skoler, og der meldte sig 12 i ungdomskoret og 8 i børnekoret. I dag har sognet fire kor, og sangerne kommer af sig selv. 140 børn og unge startede efter sommerferien i år, og der er venteliste til spirekoret.

Bag successhistorien ligger et målrettet arbejde med børnene i landets største sogn. "Vi over i Enghave Kirke, men betjener 7 kirker og har et provstisamarbejde med Sydhavn sogn og Helligåndskirken, hvor vores kammerkor laver natkirke. Jeg medvirker ved ca. 40 gudstjenester, koncerter og events om året i skiftende kirker. Jeg tror, at stordriftsfordelene har betydet rigtig meget for dette projekts succes." "I skolen lærer man ikke at synge i dag," siger Lotte. "Derfor er et af mine bærende principper, at de skal lære en sund stemmedannelse hos mig. Der er ingen optagelsesprøve. Jeg giver solundervisning til kormedlemmer der har lyst, eller dem jeg

prikker ud og foreslår det til. Korarbejdet medfører, at børn får et afslappet forhold til det at være i en kirke. En gave. Mange af mine sangere har holdt fast i koret i mange år, nogen har haft 15-års jubilæum".

Lotte Smith-Petersen tog kandidateksamen i sang og korledelse fra DKDM i 1988. Efter at have taget en PO i 1999 havde hun nogle korte ansættelser som organist, inden hun i 2003 blev ansat på Vesterbro. Det har givet hende et godt liturgisk kendskab, mener hun i dag, fornemmelsen for rytmen i en gudstjeneste ligger som en understrøm.

Vesterbro er et broget sogn, og det sætter Lotte stor pris på. "Ved natkirken opfører vi populærmusik som f. eks. Leonard Cohen, Nik og Jay eller Tina Dickow. Selvom jeg selv er vokset op med den klassiske kirkemusik synes jeg det er sjovt, man skal holde sig vågen! Et andet utraditionelt koncept er gudstjenester med drag-artisten Ramona Macho, der synger sammen med ungdomskoret. Den vilde drag og det uskyldsrene børn- og ungekor er en spændende sammensætning."

For nogle år siden tog Lotte en lederud-

dannelse på Copenhagen Coaching Center.

"Jeg ønskede at lære noget om ledelsesteori.

Det gav mig noget mere systematik og et overordnet billede af ledelse, herunder et indblik i, hvad der kan være problematisk i den usynlige ledelse i folkekirken. Det har været mig til personlig gavn, men har ikke ændret min undervisningsform, som stadig er oplyst enevælde! Som korleder giver jeg børnene rum og plads, men faste regler, der skal være en hjemlighed, tryghed og et respektfuldt samvær. Og de skal blive gode til at synge, så det lyder godt. Cutenessfaktor alene gør det ikke". Hvis man vil vide mere om Lottes kormetodik, kan man gå til hendes lærebøger "Kormetodik" og "Spirekormetodik", der henvender sig til kordirigenter med praktiske råd om bl. a. hvad børnestemmer kan klare i bestemte aldersgrupper. Hun har også bidraget til "Salmesang – grundbog i hymnologi" fra Det Kgl. Vajsenhus' Forlag, hvor hun beskæftiger sig med korarbejde og sangteknik.

